

## IRODALOM.

**A gyermekek szellemi megerőtetése, ismeretlen oldalról fel-  
tüntetve.** I. rész: Bölcsőtől a középiskoláig. II. rész: A zenélés psycho-  
physiológiája. (Egy ábrával.) *Szentesy Bélától.* Budapest. Pesti könyv-  
nyomda r.-t. (Ára nincs jelezve.)

Szentesy műve — mint a címe is mutatja — két részből áll. Az első minden pädagogust fog érdekelni; míg a második részben a szerző a zenészekhez, különösen pedig a zenetanárokhoz fordul.

A szerző már az első fejezetben — a bevezetésben — következő szavakban foglalja össze kutatásainak eredményeit: «Bármely téren érvényesülhető genialitás már a legzsengebb korban s pedig minden normálisan fejlődő gyermekben feltalálható, de — teszi hozzá — a lépésről-lépésre mélyebben hatoló megfigyelés ama megdöbbentő tényről győződött meg, hogy eme nagy ilynemű képességeket az iskola, sőt legtöbb esetben a csecsemő környezete nyomja el, illetőleg irtja ki».

A szerző már most sorban tárgyalja külön-külön fejezetekben, az ösztönt, az öntudatot, az akaratot, az akaratot közvetítő erőt, a lelki «tehetségeket», az intelligencia fokait, a genialitást. Az általánosságban tartott — és hozzá tehetjük: nem egészen új — pädagogiai elvek megállapítása után szerzőnk áttér a különböző intézetekben tapasztalt állapotok fejtegetésére, kezdve az óvóbeli állapotoknál, végezve a középiskolai állapotokra vonatkozó észleletein. Helyes, a mit Szentesy az óvóbeli állapotokra vonatkozólag állít, hogy itt igen jókor már zsenge korában rendszeres munkára szoktatják a gyermeket. Az óvót már iskolává alakítják át és azért nem tudja eléggé ajánlani, hogy az óvókban mellőzni kellene a kötést, a horgolást, továbbá a fényes fehér vagy tarka papirossal való foglalkozást.

A népiskolai állapotokkal sincs a szerző megelégedve, a hol szintén a gyermekek elcsigázását tapasztalta.

Áttér ezek után a középiskolára, és itt a szerzőnek azt felelhetjük, hogy a középiskolában már rég dívik az az elv, melyet a szerző óhajt, t. i. hogy a tanuló gondolata kiterjedjen ama tárgyra is, melyet az olvasmány tárgyál és így nem kell szembe szállnia a magolás ellen, melyet már ma igen, de igen kevés középiskolában követnek.

Szerző módokat is ajánl, mikép lehetne a tapasztalt bajokat elhárítani, mire nézve az óvókra azt ajánlja, hogy a gyermekek sokat mozogjanak friss levegőn, továbbá, hogy mellőzze a hosszabb versek, mesék tanítását.

Az elemi és középiskolákban pedig ajánlja ama tárgyak megszüntetését, vagy a kellő mértékre való korlátozását, melyek egyáltalában nem szükségesek vagy nem állnak arányban a gyermek felfogásával, de hogy mik volnának e tárgyak, erre a kérdésre szerzőnk nem felel. Általában az elvek, melyeket Szentesy füzetkéiben fejteget, igazak és helyesek, de előtte már számos pädagogus fejtegette. Így szerzőnk ama kívánságát, hogy a nevelésben és tanulásban a gyermekek szellemi fejlődése mellett az egészsége se szenvedjen, nem csak az újkori pädagogusok, hanem már az ókoriak is minden alkalommal hangsúlyozták és különösen egészségügyi tekintetben iskoláink — az óvótól kezdve fel az egyetemig — rendkívül nagy haladást tettek. Szentesy művének csak akkor volna meg a kellő haszna, ha a szerző a már ismert elveket részletesebben és alaposabban is tárgyalta volna, s illetőleg, ha azt, a mi újat ő kíván, nem keverné össze oly kívánságokkal, melyek épen nem újak, hanem közhelyek.

A mű második része sokkal vonzóbban van írva, mint az első. A második rész arról tesz tanuságot, hogy a szerző a zenében és ennek tanítási theoriájában teljesen otthonos. Azért a műnek ezt a részét, mint már fentebb említettük, a zenét tanítók — főleg a zongoratanítók — a legnagyobb haszonnal forgathatják és a hangjegy olvasásánál, továbbá a zongoraoktatásnál szem előtt tartandó kéz- és testtartásra vonatkozó megjegyzéseit a gyakorlatban is érvényesíthetik. Ép így jó hasznát vehetik a műhöz mellékelte ábrának is, mely a zongoratanításnál a kéz természetes tartását tünteti fel.

Nem rég jelent meg e füzetek német kiadása is, dr. Löbl Ede és dr. *Ehrenhaft* Henrik sikerült fordításában. tj.

**Arbeitshygiene der Schule auf Grund von Ermüdungs-messungen.** Von Dr. *Ferdinand Kemsies*, Oberlehrer an der Werderschen Oberrealschule in Berlin. Verlag von Reuther und Reichard, Berlin. Ára 1 M. 60 Pf.

Mindazok figyelmét, kartársaimét és a többi szakkörökét, kik a mostani időkben oly gyakran hangoztatott és főleg a középiskolák ifjúságára vonatkozó túlterhelés kérdésével foglalkoznak, felhívom egy most megjelent érdekes könyvre. A könyv a Schiller és Ziehen szerkesztésében megjelenő «Sammlung von Abhandlungen aus dem Gebiete der pädagogischen Psychologie und Physiologie» című gyűjteményben látott napvilágot és e gyűjtemény második kötete első füzetét képezi. Kemsies, hogy a túlterhelés beálltát és különböző fokát megállapítsa, a középiskolai tanulókkal az előadási nap különböző idejében szám-